

Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

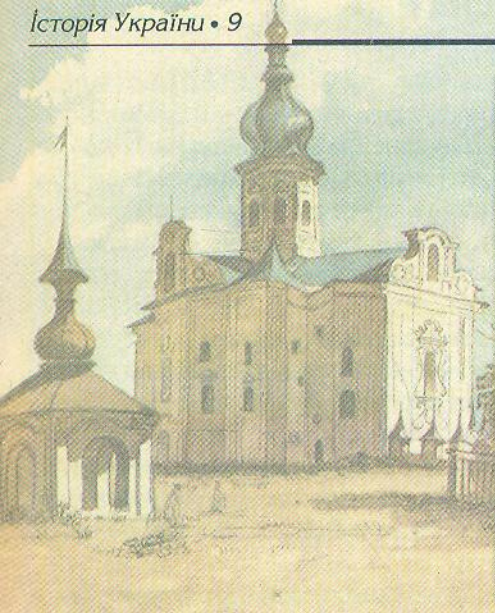
§2

НАДДНІПРЯНСЬКА УКРАЇНА В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ЗГАДАЙТЕ 1. Чи вела Україна в другій половині XVIII ст. самостійну зовнішню політику? 2. Якими були для України наслідки російсько-турецьких війн другої половини XVIII ст.?

1. Вплив міжнародних відносин на землі Наддніпрянської України. У кінці XVIII – на початку XIX ст. Європа поринула у війни, які називають *наполеонівськими*. Імператор Французької імперії Наполеон боровся з коаліцією європейських держав, до якої входила і Російська імперія. Не з власної волі Україна втягувалася в це протистояння. Вона стала тилом російської армії, на який у значній мірі лягав тягар видатків з її утримання. Поразка, яку французькі війська завдали в 1805 р. об'єднаним австрійсько-російським силам під Аустерліцом (сучасна Чехія), означала, що в недалекому майбутньому воєнні дії буде перенесено на схід Європи. Українцям залишалось лише чекати – прямо чи опосередковано торкнеться воєнний вихор їх земель.

Водночас із початком нового століття знову загострилися відносини між Росією і Туреччиною, які перейшли в завершальну фазу збройного протистояння. У першій третині століття відбулися дві російсько-турецькі війни. В обох з них російська армія спиралася на українські матеріальні й людські ресурси, а в першій – її території взагалі безпосередньо потрапили у вир боїв.

2. Україна в російсько-турецькій війні 1806–1812 рр.

Туреччина спробувала скористатися заклопотаністю Росії війною в Європі. Вона тоді ще не полишила надій на повернення під свій контроль українського Причорномор'я, втраченого в другій половині XVIII ст. Оскільки й Росія поспішала забезпечити собі захист на Півдні до початку вирішальної сутички із Францією, то результатом стала чергова російсько-турецька війна. Вона розпочалася у 1806 р. і тривала з перервами до 1812 р.

Війна негативно позначилася на житті України, яка стала найближчим тилом російської армії, що діяла в Бессарабії. На українські губернії ліг тягар її забезпечення. У шести губерніях (Чернігівській, Харківській, Полтавській, Київській, Херсонській та Катеринославській) провели мобілізацію до війська. Кожна із цих губерній повинна була дати по кілька тисяч ополченців, тисячі пар волів, коней, возів з погоничами для їх обслуговування.

Та й воєнні дії тривалий час точилися на землях, заселених українцями (південний захід сучасної Одеської області). Жорстокі бої розгорнулися, зокрема, за фортецю Ізмаїл. У травні 1812 р. було підписано Бухарестський мирний договір. До Росії відійшла Бессарабія, у трьох повітах якої проживали українці.

Російська перемога стала для України меншим злом, бо в іншому випадку її територія і надалі залишалася б ареною війн двох імперій з усіма негативними наслідками такого протистояння.